

8.5.2006

Selvitys trooppisen puun käytöstä ja alkuperästä puutarhahuonekaluissa

Luonto-Liitto, Maan ystävät ja Suomen luonnonsuojeluliitto ovat kevään 2006 aikana tehneet selvityksen trooppisen puun käytöstä puutarhahuonekaluissa. Selvitys pohjautuu kauppiaille lähetettyyn kyselyyn, tuotekuvastoihin ja vierailuihin kaupoissa. Sitä ovat edeltäneet vastaavat selvitykset vuosina 2001 ja 2005. Selvityksen tarkoituksena on auttaa kuluttajia valitsemaan sademetsäystävällinen ja muuten eettisesti kestävä tuote sekä niitä myyvä kauppias. Selvityksen pohjalta kauppiat on jaoteltu kolmeen niiden myymien tuotteiden sademetsäystävällisyyden perusteella.

Selvitys paljasti, että markkinoilla on paljon trooppisesta puusta tehtyjä ulkokalusteita, vaikka myös eurooppalaisilla puulajeilla kuten männyllä ja saarnella on yhä vankka asema markkinoilla. Kalusteet on valmistettu lähes yksinomaan Kaakkois-Aasiassa tai Kiinassa. Tuotteiden raaka-aine tulee Kaakkois-Aasian luonnonmetsistä – sademetsistä ja kausikuivista metsistä – sekä puuviljelmiltä ympäri maailmaa. Tärkeimmiksi kalusteiden alkuperämaiksi kauppiat nimesivät Vietnamin, Kiinan, Indonesian ja Malesian, joista Kiina ei tuota puuta vientituotteisiin vaan tuo sen muualta Kaakkois-Aasiasta.

Kaakkois-Aasian sademetsäpuun ympäristövaikutukset

Kaakkois-Aasian sademetsät ovat Amazonin alueen ohella lajistoltaan maailman rikkaimpia ekosysteemejä. Muun muassa oranki, sumatrantiikeri, jaavansarvikuono ja paratiisilinnut ovat riippuvaisia niistä. Saha- ja vaneriteollisuuden liialliset poimintahakkuut ja metsän raivaaminen puupeltojen tieltä hävittävät suoraan sademetsiä. Poimintahakkuut vaikuttavat myös epäsuorasti metsien häviämiseen avaamalla aiemmin tiettömiä alueita metsäpaloille, raivaukselle ja metsästykselle. Alkuperäiskansat, kuten Malesian penanit, menettävät hakkuissa elinympäristönsä ja kurjistuvat. Suurin osa Kaakkois-Aasiassa hakatusta puusta kulkeutuu Pohjois-Amerikkaan, Japaniin ja Eurooppaan – myös Suomeen (Greenpeace 2006).

Suomessa kaupan olevia, tyypillisiä Kaakkois-Aasian sademetsistä peräisin olevia puulajeja ovat balau, kapur, keruing, meranti ja nyatoh. Myös Burman (Myanmarin) luonnonmetsistä tulevaa ja Indonesian viljeltyä tiikkiä on markkinoilla. Tavallisimmat viljeltyt puulajit ovat tiikin ohella akasia ja eukalyptus.

Edellä mainitut sademetsäpuut ovat suurelta osin uhanalaisia – esimerkiksi balau- puista 70 % on luokiteltu uhanalaisiksi. Koska Kaakkois-Aasian hakkuista valtaosa on

laittomia, on syytä olettaa, että laittomasti hakattua puuta on käytetty myös Suomessa myytävissä tuotteissa. Indonesiassa, joka on tärkein em. puulajien alkuperämaa, arvioidaan hakkuista 80 % olevan laittomia. Niistä saatava puu salakuljetetaan usein Malesian ja Kiinan kautta maailmalle (EIA 2004, Greenpeace 2006). Vietnamin hakkuut ja laittomasti hakatun puun tuonti naapurimaista kuten Laosista ja Kambodzhasta hävittävät metsiä (Global Witness 2002, 2004). Burman luontaiset tiikkimetsät ovat joutuneet todellisten ryöstöhakkuiden kohteeksi, kun kiinalainen teollisuus hankkii puuta Burmasta maan sotilasjuntan myötävaikutuksella. Jopa 98 % puuviennistä Burmasta Kiinaan on laitonta (Global Witness 2005).

Kauppioiden vertailu

Eri kauppojen välillä on suuria eroja niiden trooppisen puun käytön ja ympäristöasioiden huomioimisen osalta. Esimerkiksi Keskon ryhmään kuuluva Sotka myy vain FSC-sertifioitua, viljellystä puusta tehtyjä ulkokalusteita, kun taas saman ryhmän K-Rauta ja Rautia myyvät suuria määriä Burman tiikistä ja Malesian sademetsäpuusta tehtyjä tuotteita. Jokaisen kauppiaan valikoimista löytyy myös eurooppalaisesta puusta valmistettuja ulkokalusteita, joten liikkeessä kuin liikkeessä on mahdollista asioida sademetsiä säästäen.

Kauppojen ulkovalikoimien tuotevalikoiman perusteella (ks. taulukko alla) järjestöt ovat jakaneet kaupat kolmeen luokkaan:

Vihreä: Tropiikin metsien kannalta parhaimmat kauppiat, jotka myyvät viljeltyä, FSC-sertifioitua puulajia. Näissä kaupoissa asioidessaan kuluttaja voi ostaa tuotteita, jotka eivät todennäköisesti ole hävittäneet sademetsiä.

Keltainen: Kauppiat, jotka myyvät FSC-sertifioimatonta viljeltyä puuta tropiikista merkittäviä määriä. Näiden kauppioiden luona asioidessa kuluttajan ei tarvitse huolehtia ostavansa laittomasti hakattua ja metsiä hävittävää sademetsäpuuta, mutta raaka-ainetta tuottaviin puuviljelmiin voi liittyä luonnonmetsien raivaamista tai maakiistoja viljelmäyhtiöiden ja paikallisväestön välillä.

Punainen: Kauppiat, jotka myyvät tropiikin luonnonmetsistä (sademetsistä) peräisin olevasta puusta tehtyjä tuotteita tai kieltäytyvät antamasta tietoja. Asioidessaan näissä liikkeissä sademetsäystävällisen kuluttajan on syytä olla varuillaan ja tietoinen eri puulajeista ja niihin liittyvistä ongelmista. Näiden kauppioiden kohdalla on selvästi eniten parantamisen varaa tuotevalikoiman vastuullisuudessa.

Luokittelun määrääviä kriteerejä ovat sademetsäpuun käyttö, muun tropiikissa tuotetun puun vastuullinen hankinta ja trooppisen puun osuus puukalusteiden valikoimista. Muun kuin sademetsäpuun vastuullisuutta on arvioitu sen perusteella, onko puu FSC-sertifioitua vai ei. FSC on ainoa markkinoilla oleva sertifiointijärjestelmä, joka antaa takeita puutuotteiden ympäristö- ja sosiaalisesta kestävydestä. FSC:n standardit ovat hyvät, mutta sertifiointin toteutuksessa on ongelmia. Siten FSC ei yksin pysty takaamaan tuotteen kestävyttä, mutta on toki parempi vaihtoehto kuin FSC-sertifioimaton puu.

Yritys	Tuotteiden alkuperämaat	Trooppiset puulajit	FSC % tropiikin puista
IKEA	Kaakkois-Aasia	akasia	lähes 100
Kalustekauppa.com	Eurooppa	mänty	-
Citymarket	Vietnam	akasia, eukalyptus	0
Isku	Vietnam, Indonesia	eukalyptus, tiikki	yli 50
JYSK	Vietnam, Indonesia	eukalyptus, tiikki, (greenheart)	yli 50
Multasomi	Vietnam, Brasilia	eukalyptus	yli 50
Plantagen	Vietnam	kovapuu, tiikki	yli 50
Prisma	Vietnam, Brasilia	eukalyptus	yli 50
Teesi	Indonesia, Etelä-Amerikka	tiikki, eucalyptus	0
Vepsäläinen	Kiina, Indonesia	teak	0
Anttila	Vietnam, Kiina	keruing, "kovapuu", kumipuu	alle 50
Asko	Kiina, Indonesia, Vietnam	tiikki, eukalyptus, nyatoh, meranti	yli 50
Bauhaus	Vietnam	eukalyptus, keruing	yli 50
Etola	Vietnam, Kiina	keruing, akasia	0
Euromarket	Vietnam, Kiina, Indonesia	yellow balau	0
K-Rauta	Malesia, Burma	tiikki, kapur	0
Masku	Vietnam	eukalyptus, tiikki, akaasia, balau, keruing	yli 50
Rautia	Malesia, Burma	tiikki, kapur	0
Sotka	Vietnam, Kiina, Indonesia	eukalyptus	yli 50
Starkki	?	"kovapuu"	?
Stemma	Malesia, Vietnam, Ruotsi	sekalaiset "kovapuut", eukalyptus, ashtree	alle 50
Stockmann	ainakin Vietnam, Kiina, Indonesia	akasia, eukalyptus, nyatoh, tiikki	alle 50
Tasokaluste	Vietnam	kapur ja balau	0
Tokmanni	Indonesia, Kiina	<i>Shorea</i> -suku (balau, meranti), ashtree	0

Julkaisun jälkeen 4.5.2006 luokitukseen tehdyt muutokset:

- 5.5.2006 Sotkan luokitus muutettiin vihreästä punaiseen. Vastoin aiempaa tietoa, liikkeistä löytyi (edellisvuoden mallistosta peräisin olevaa) tiikkiä. Kauppiaan ilmoituksen mukaan myös vanhan malliston merantia on myynnissä muutamassa liikkeessä pääkaupunkiseudulla. Tiikki on todennäköisesti viljeltyä, meranti tulee Kaakkois-Aasian sademetsistä.

- 8.5.2006 Kalustekauppa.com luokitus muutettiin punaisesta vihreään.

Kalustekauppa.com myy vain männystä tehtyjä kesäkalusteita. Kauppiaan aiemmin Kalustekauppa.com:ista antamat tiedot koskivatkin samaan yhtiöön kuuluvan Muuramen kalustetalon valikoimia.

Luokittelu kätkee sisäänsä paljon vaihtelua kauppojen välillä. Esimerkiksi Sotkan kaikki uudet kalusteet tropiikista ovat FSC-sertifioidusta viljelypuusta tehtyjä ja sademetsäpuun osuus myynnistä on pieni. Sen sijaan K-raudan valikoimissa sademetsäpuulla on suuri osuus. Saman ketjun sisällä kauppojen valikoimissa voi olla suuriakin eroja.

Selvityksessä on pyritty kattamaan tärkeimmät puutarhahuonekaluja myyvät kauppa- ja muutamat pienempikin kauppias. Se ei kata kaikkia puutarhahuonekaluja myyviä kauppiaita eikä muita tuoteryhmiä. Monilla kauppiaille on muissa tuotteissa kuin puutarhahuonekaluissa myynnissä sademetsäpuuta, esimerkiksi grilleissa ja lattioissa. Tiedot on kerätty kauppiaille suunnatun kyselyn perusteella huhti-toukokuussa 2006. Kaikki kauppiat, joita järjestöt lähestyivät, osallistuivat kyselyyn paitsi Starkki. Järjestöt kiittävät selvitykseen osallistuneita kauppiaita yhteistyöstä. Alkuperäisissä vastauksissa selvästi virheellistä tietoa antoivat Bauhaus ja Masku kertoessaan, etteivät ne myy sademetsäpuuta.

Vaikka tietoja on mahdollisuuksien mukaan pyritty tarkistamaan tuotekuvastojen ja tarkistuskäyntien perusteella, ei kauppiaiden antamien tietojen ristiin tarkistus ole ollut kattava. Kauppiaiden antamien tietojen oikeellisuutta tuotteiden puulajista ja alkuperämaasta ei ole tarkistettu tuotekohtaisesti. Luokitusta voidaan muuttaa tiedon kertyessä, ja siihen voidaan liittää uusia kauppiaita.

Mikäli haluat lisätietoja, kommentoida raporttia tai antaa lisätietoja, ota yhteyttä:

Niko Humalisto
projektivastaava, Luonto-Liitto
niko.humalisto@luontoliitto.fi
puh. 044 5666 551

<http://www.maanystavat.fi/tropiikki>
<http://www.sll.fi/toiminta/kansainvalinen/sademetsa>

Lähteet

EIA 2004. How Malaysia Smuggles Endangered Wood.
<http://www.eia-international.org/>

Global Witness 2002: Deforestation Without Limits. How the Cambodian government failed to tackle the untouchables. – <http://www.globalwitness.org/>

Global Witness 2004: Taking a Cut. Institutionalised Corruption and Illegal Logging in Cambodia's Aural Wildlife Sanctuary. – <http://www.globalwitness.org/>

Global Witness 2005: A Choice for China: Ending the destruction of Burma's frontier forests. – <http://www.globalwitness.org/>

Greenpeace 2006: Sharing the Blame. Global Consumption and China's Role in Ancient Forest Destruction.
– <http://www.greenpeace.org/international/press/reports/sharing-the-blame>